

Ajankohtaista sosiaalityön tutkimuksessa

Pääkirjoitus

Sosiaalityön paikka tieteessä ja yhteiskunnassa oli teemana Helsingin yliopistossa 17.–18.2.2011 pidetyillä Sosiaalityön tutkimuksen päivillä. Teema ja puheenvuorot koskettivat oivallisesti juuri tämän ajan ilmiöitä. Tämän hetken aikalaisanalyttisessä tarkastelussa korostuvat yhteiskunnan rakenteelliset, taloudelliset ja kulttuuriset muutokset, jotka haastavat sosiaalityön niin akateemisenä ammattina kuin tieteenalanakin. Päivien alustuksissa käsiteltiin eriarvoistuvan ja kansainvälistyvän yhteiskunnan tuomia haasteita sosiaalityölle.

Päivien alustuksissa todettiin, että sosiaalipalveluiden ohjaus- ja tuottamistavan muutokset ovat johtaneet tilanteisiin, joissa korostuu enemmän järjestelmän tehokkuus kuin asiakkaan kannalta onnistunut lopputulos. Palveluilta edellytetään nopeita tuloksia. Paradoksina on, miten voidaan sovittaa yhteen pitkäaikaisen avun varassa olevien ihmisten tarpeet sekä nopeutta ja tehokkuutta edellyttävä palvelujärjestelmä. Vaikka muutosten taustalla on tarve parantaa sosiaalipalveluja ja niiden saatavuutta, käytännössä eettisesti kestävä hyvinvointipolitiikan ja -palvelujen toteuttaminen on entistä haasteellisempaa. Sosiaalityö osana hyvinvointipalveluja ei myöskään ole enää pelkästään kansallinen asia, vaan avautuvien rajojen ja lisääntyvän liikkuvuuden myötä vähintäänkin yhteinen eurooppalainen asia.

Parhaillaan uudistettavana oleva sosiaalihuollon lainsäädäntö luo pohjaa sille, voidaanko jatkossa toteuttaa eettisesti kestävää ja asiakkaiden tarpeisiin vastaavaa sosiaalityötä. Sosiaalityön tutkijoilla, kehittäjillä ja käytännön toimijoilla onkin nyt tärkeä ja kauaskantoinen mahdollisuus olla vaikuttamassa alan tulevaisuuteen ottamalla kantaa uudistuvan lainsäädännön sisältöihin. Sosiaalihuoltolain lisäksi valmistellaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä, kehittämistä ja valvontaa koskevaa lakia, joka luo perustan muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisen rakenteille. Lainsäädäntö ei ratkaise kaikkia ongelmia, mutta sillä linjataan periaatteita. Yhteistyön tiivistyessä suhteessa terveydenhuoltoon sosiaalityön tulee yhtäältä kirkastaa profiiliaan ja toisaalta löytää kommunikaatiotapoja, uusia käsitteitä ja yhteistyön rakenteita monialaisessa toimintaympäristössä.

Sosiaalisen hyvinvoinnin ja sosiaalityön merkitystä lainsäädännön ja rakenteiden muutoksissa voidaan parhaiten pitää näkyvillä ja vahvistaa alan keskeisten toimijoiden yhteistyöllä. Sosiaalityön tutkimuksen seuran, sosiaalityön yliopistoverkosto Sosnetin ja sosiaalialan osaamiskeskusten yhteiset pyrkimykset sosiaalityön tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoiminnan vahvistamiseksi erilaisissa monialaisissa yhteyksissä tuovat varmasti sellaista synergiaa ja vahvuutta, jolle on juuri nyt tilausta. Yhteistyötä onkin tiivistetty, ja yhteisen vaikuttamisen tapoja alettu kehittää.

Sosiaalityön tutkimuksen seura pyrkii virittämään keskustelua opiskelijoiden, käytännön työntekijöiden, tutkijoiden ja yhteisöjen kesken, jotta sosiaalityön tutkimukselle avautuisi uusia suuntia ja alan ammatillinen ja tieteellinen identiteetti vahvistuisivat. Sosiaalityön tutkimuksen hyödynnettävyyttä ja vaikuttavuutta kannattaakin kehittää pitkäjänteisesti. Vaikka alan tutkimusta on varsin monipuolisesti saatavilla, sosiaalityöntekijät eivät laajasti sitä hanki ja käytä tukena työssään. Esimerkiksi sosiaalityön vuosikirjan tilaukset ovat jääneet varsin vaatimattomalle tasolle suhteessa alan ammattilaisten määrään.

Sosiaalityöntekijät toteavat usein, että aika ei riitä tutkimuskirjallisuuden lukemiseen, kun työ on niin uuvuttavaa. Sosiaalityön toimintakulttuurissa tutkimuksen ja käytännön integraatio on kuitenkin lupavasti kehittymässä. Tilanteeseen on saatu parannusta muun muassa siten, että Sosiaaliporttiin (www.sosiaaliportti.fi) on luotu Tutkimus tutuksi -sivusto, jolle kerätään lyhyitä esittelyjä alan tutkimuksista. Sieltä on helppo teemakohtaisesti löytää tutkimustiivistelmiä. Sivusto monipuolistuu sitä mukaa kun tutkijat, opiskelijat ja sosiaalityöntekijät kirjoittavat sinne tutkimusten esittelyjä.

Seuran toiminnan ja sosiaalityön tutkimuksen kehittymisen kannalta merkittävä tapahtuma oli, kun Ruotsin, Norjan, Tanskan, Islannin ja Suomen sosiaalityön tutkimuksen seurojen puheenjohtajat huh-tikuussa allekirjoittivat sopimuksen yhteistyöstä *Nordic Social Work Research* -lehden toimittamisessa. Lehden perustamista on huolellisesti valmisteltu usean vuoden ajan seurojen yhteistyönä, ja nyt suunnitelmasta on tullut totta. Julkaisu on tärkeä foorumi pohjoismaisten sosiaalityön tutkijoiden keskinäiseen keskusteluun ja väylä pohjoismaisen sosiaalityön tutkimuksen paremmalle hyödyntämiselle. Englanninkielisen lehden kautta pohjoismainen sosiaalityön tutkimus saavuttaa entistä paremmin myös kansainvälisen lukijakunnan.

Lehden ensimmäisenä päätoimittajana on professori Tarja Pösö Tampereen yliopistosta ja apulaispäätoimittajana norjalainen apulaisprofessori Monica Kjørstad. Toimitusneuvostoon on kutsuttu kaksi jäsentä kustakin pohjoismaasta, Suomesta mukana ovat professorit Mirja Satka ja Marjaana Seppänen. Apuna on kansainvälisten tutkijoiden muodostama ryhmä. Ensimmäisen numeron on määrä ilmestyä keväällä 2011. *Nordic Social Work Research* lähtee liikkeelle aluksi kahden numeron vuosivauhtia. Lehteä voi tilata jäsenhintaan Sosiaalityön tutkimuksen seuran kautta. Muut kuin seuran jäsenet voivat tilata lehteä suoraan kustantajalta, joka on *Taylor & Francis Group*. Kotimainen Janus sosiaalityön tutkimuksen julkaisukanavana on näin saanut pohjoismaisen tieteellisen sosiaalityön lehden rinnalleen.

Sosiaalityön tutkimuksen päivillä myönnettiin seuran pro gradu -palkinto Turun yliopistosta valmistuneelle Hanna Kiurulle tutkielmasta *Nuorten miesten itsemurhat ja itsemurhayritykset lehdistön silmin vuosina 1990–1991 ja 2005–2006. Itsetuho tuomitsemattomana ratkaisuna umpikujaan*. Ensimmäistä kertaa myönnettiin myös seuran väitöskirjapalkinto, jonka sai Satu Ranta-Tyrkkö Tampereen yliopistossa valmistuneella väitöskirjallaan *At the Intersection of Theatre and Social Work in Orissa, India: Natya Chetana and Its Theatre*.

Merja Anis

Sosiaalityön tutkimuksen seuran puheenjohtaja
merja.anis@vasso.fi